

Лук'яненко Анастасія Сергіївна,
старший судовий експерт сектору
балістичного обліку відділу
криміналістичних видів досліджень
Запорізького науково-дослідного
експертно-криміналістичного
центру МВС України

ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ЗРАЗКІВ ЗБРОЇ В РАМКАХ БАЛІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

З початком повномасштабного вторгнення російською федерацією на територію України, значно збільшилися обсяги вогнепальної стрілецької зброї, серед якої вітчизняна військова зброя, іноземна військова зброя, зброя цивільних осіб, а також трофейна. Наявність такої великої кількості незареєстрованої зброї, контроль за розповсюдженням якої не є достатньо надійним, обумовлює зростання показників злочинності.

Для запобігання даній тенденції, держава активно розробляє та приймає необхідні нормативно-правові акти, а також реформує та покращує систему контролю за обігом зброї. Станом на квітень 2024 року, Верховна Рада України в першому читанні вже прийняла та проголосувала за Закон про внесення змін до Закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України», згідно з яким протягом 90 днів після закінчення війни-закінчення режиму воєнного стану, трофейна зброя має бути здана до органів Національної поліції. А під час війни, після того, як закон вступить в дію, кожен, хто має на руках трофейну зброю, буде зобов'язаний зареєструвати її в органах поліції, після чого зброю повертають особі до закінчення періоду воєнного стану [1].

Активне та тривале використання застарілих зразків вогнепальної стрілецької зброї на полі бою дало змогу виявити недоліки певних одиниць, наприклад, найрозповсюдженішого, станом на зараз, АК-74 та його модифікації. За словами капітана 10-ї окремої гірсько-штурмової бригади, стріляючи з автомата Калашникова або іншої радянської зброї, бійці отримують досить посередні результати, що не йде в порівняння зі стрільбою зі зброї натівського зразка чи Форт-221, вітчизняного виробництва. Звісно, більш ефективна стрільба позитивно впливає на боездатність, бойовий дух, на витрату набоїв, а отже, і на динаміку ведення штурмових дій [2].

Спостерігаємо тенденцію поступових змін в сфері оборонної промисловості, спрямованих на надання пріоритету виробництву

нових екземплярів вже адаптованих під стандарти західних країн-партнерів, та відмову від слідуванню радянським зразкам.

Історія M4-WAC47 почалася з підписання дочірньою компанією «Укроборонпрому» – «Укроборонсервіс» меморандуму про співпрацю з каліфорнійською компанією Aerocraft, великим виробником авіації та зброї. Спеціальна українська модель під назвою M4-WAC47 була модифікована для використання стандартних радянських патронів калібру 7,62×39 мм, які досі використовуються для автоматів Калашникова, автоматів АКМ, або ручних кулеметів РПК.

В той час, як усі сили Альянсу використовують менші патрони НАТО калібру 5,56×45 мм для цього типу зброї, у тому числі для M4, як універсальний стандарт згідно з положенням STANAG 4172. Невідповідність таких стандартів з нашими часто спричиняє дисбаланс озброєнь і проблеми з матеріально-технічним забезпеченням для Сил оборони України українських військ.

Базовий варіант M4-WAC47 має ствол довжиною 400 мм (16 дюймів) і заряджається коробчатим магазином на 30 патронів з радянськими патронами 7,62×39 мм. Як і його попередник M4A1, підтримує напівавтоматичний та повністю автоматичний режими стрільби, забезпечуючи ефективну дальність стрільби 400 метрів, діапазон точності 800 метрів і швидкострільність 850 пострілів на хвилину.

Привілеєм WAC47 є його швидке перетворення на стандартну штурмову гвинтівку НАТО 5,56×45, що займає не більше 20 секунд часу. Потрібно лише відкріпити ствольну коробку рушниці і встановити необхідний калібр, у нашому випадку ствол 5,56 НАТО. Конструкція передбачає можливість здійснення таких маніпуляцій без додаткових інструментів. Крім стандартних патронів 7,62 радянських і 5,56 НАТО, WAC-47 подібним чином можна трансформувати під радянські патрони 5,45×39 для АК-74 або під спеціальні потужні патрони .458 SOCOM, які використовуються силами спеціальних операцій США [3].

Черговим прикладом є розробка моделі штурмової гвинтівки «Форт-221» калібру 5,56×45 та 5,45×39 мм. Форт-221 являє собою ліцензійну версію ізраїльської штурмової гвинтівки TAR-21 (англ. Tavor Assault Rifle-21 – штурмова гвинтівка «Тавор» XXI століття), що розроблена концерном Israel Military Industries. Скомпонована по схемі bullpup, що дозволяє істотно зменшити габарити зброї, не зменшуючи при цьому довжину ствола. Основу автоматики становить відведення порохових газів з каналу ствола через прихований корпусом зброї газовідвідний вузол, що знаходиться над стволом. Ствол замикається

поворотом затвора на 7 бойових упорів. Викидач і відбивач закріплені на затворі, для гвинтівки передбачені два взаємозамінних варіанти затворів, що забезпечують викид стріляних гільз на праву або на ліву сторону, для чого в корпусі зроблені два вікна для викиду стріляних гільз. Ударно-спусковий механізм куркового типу, розміщений в прикладі. Запобіжник-перевідник режимів стрільби розташований над пістолетною рукояткою (по обидві сторони зброї), дозволяє вести вогонь одиночними пострілами і безперервними чергами.

Корпус зброї виготовлений з високоміцних полімерів і легких сплавів, а в деяких місцях посилений вставками зі сталі, чим досягається одна з переваг – порівняно невелика вага. Неповне розбирання може бути здійснено в польових умовах без використання будь-яких інструментів. В 2014 році штурмові гвинтівки Форт-221 та Форт-224 були прийняті на озброєння та були закуплені Збройними Силами України [4].

Поява та активне застосування нових зразків зумовили критичну нестачу довідкових даних про такі моделі зброї. Останнім часом експерти судової балістики стикаються з необхідністю дослідження вітчизняних та іноземних зразків сучасної зброї, процес дослідження значно ускладнюється фактом відсутності відповідних науково-довідкових джерел, написаних державною мовою, які б містили детальну інформацію щодо конструкції такої зброї, а також її тактико-технічних характеристик.

Таким чином, існує дійсний попит для науковців і виробників нових екземплярів зброї на розроблену ними методичну літературу, яка б відповідала потребам сьогодення.

Список використаних джерел

1. Ігор Клименко: В українців на руках може бути від мільйона до п'яти мільйонів одиниць трофейної зброї // АрміяINFORM. Київ, 2024. URL:<https://armyinform.com.ua/2024/04/13/igor-klymenko-v-ukrayincziv-na-rukah-mozhe-but-y-vid-miljona-do-pyaty-miljoniv-odnyucz-trofejnoyi-zbroyi/> (дата звернення: 11.06.2024).

2. Капітан Вірус: «Калаші-позавчорашній день. Нам потрібна натівська стрілецька зброя»//Олена Бондаренко//ТЕХТУ.org.ua. 2024. URL:<https://texty.org.ua/articles/107573/kapitan-virus-kalashi-pozavchorashnij-den-nam-potribna-nativska-striletska-zbroja/> (дата звернення: 11.06.2024).

3. New Ukrainian M4-WAC47 rifle 'a strong political message to Russia' //Illia Ponomarenko// Kyiv Post. Kyiv, 2018. URL: <https://www.kyivpost.com/post/6837> (дата звернення: 11.06.2024).

Мазниченко Юрій Олександрович,
провідний науковий співробітник
Київського науково-дослідного інституту
судових експертиз Міністерства юстиції
України, кандидат юридичних наук, доцент

Колонюк Віктор Петрович,
провідний науковий співробітник
Київського науково-дослідного інституту
судових експертиз Міністерства юстиції
України, кандидат юридичних наук, доцент

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИТУАЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ ДІЙ

Часто у кримінальному провадженні навіть за наявності показань свідків, потерпілих, документів, попередніх висновків експертів та інших доказів, здобутих у процесі розслідування, виникають питання, які можна з'ясувати лише шляхом проведення експертного експерименту, реалізуючи експериментальну стадію ситуаційної експертизи у ході окремих слідчих дій.

Чинний кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) не обмежує проведення експертизи (дослідження) у просторі, зокрема, і у ході огляду. Згідно ч. 3 ст. 69 КПК України, експерт вправі заявити ініціатору експертного провадження клопотання у письмовій формі щодо проведення процесуальних дій, що стосуються предметів та об'єктів дослідження у його присутності. Як показує експертна практика, найчастіше ця норма реалізується експертом в межах *додаткового* слідчого огляду місця події або у ході *слідчого експерименту* та під загальним керівництвом слідчого, зокрема у провадженнях, пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї чи вибухових пристроїв, а також з техногенними чи авіаційними катастрофами. Участь експерта в слідчому експерименті сприяє вибору методики експерименту, спрямованої на отримання достовірних даних необхідних для проведення експертизи. Крім того, на відміну від огляду місця події, де завжди існує значна